

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 17 јануари 2022 година, врз основа на примена жалба од Васко Ковачевски, го донесе следното:

МИСЛЕЊЕ

Текстот на интернет – порталот „Буревесник.нет“, насловен „Колапсот на РЕК Битола“, отстапува од професионалните и етички стандарди.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 25 декември 2021 година, директорот на АД „Електрани на Северна Македонија“ (ЕСМ), Васко Ковачевски, поднесе жалба за текстот со наслов „Колапсот на РЕК Битола“, објавен на 11 ноември 2021 година, на интернет – порталот „Буревесник.нет“ (www.burevesnik.net).

Во жалбата се наведува дека текстот содржи неточно и нефер известување, незастапена втора страна, мешање на факти и мислење, вест и коментар, повреда на принципот на презумпција на невиност и заштита на сведоци, нарушување на приватноста и пристрасност и неурамнотеженост во информирањето и дека Кодексот на новинарите е прекршен во членовите 1, 4, 5, 7, 8, 13 и 16.

Жалителот Васко Ковачевски, цитирајќи повеќе пасуси од оспорената содржина, посочува дека во текстот на „Буревесник“ се содржани тешки клевети и лаги. Ковачевски вели дека се неосновани обвинувањата дека тој сторил кривично дело со наводно трансферирање на неколку десетици милиони денари без основ и оти ја злоупотребил службената положба и овластување. Тој наведува дека медиумот воопшто не се обратил до жалителот и не му дал простор да се изјасни за таквите наводи.

„Понатаму во новинарскиот текст сум обвинет дека со крадени пари сум ја реновирал куќата од мојот покоен татко, дека сум купил деловен простор во ИСТ ГЕЈТ МОЛ за потребите на мојата сопруга, потоа куќа во с. Дихово под Пелистер, па новинарот продолжува да ламентира дека сум го „ранел“ со „огромен кеш“ Вице Заев од наводно наместени тендери во ЕСМ“, вели во поднесената претставка директорот на ЕСМ, кој цени дека текстот е објавен единствено од сензационалистички причини.

Ковачевски, меѓу другото, потенцира и дека со ваквата објава нему и на неговото семејство им била нанесена огромна штета по нивната чест и углед, како и голема душевна, емоционална болка и стрес.

Ковачевски посочува и дека освен предметниот новинарски текст, авторот на содржината, преку својот фејсбук профил постојано објавувал клевети и лаги за истата тема која ја обработува во текстот со грубо кршење на личните податоци и објава на фотографии од жалителот и од неговото семејство, што како што вели, претставува и кривично дело согласно Кривичниот законик на РСМ. Во таа насока, тој приложи и линкови од фејсбук објавите на авторот на текстот.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет – порталот „Буревесник.нет“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата.

Авторот на текстот, Зоран Божиновски, накусо одговори, но воопшто не се осврна на наводите на жалителката.

МИСЛЕЊЕ НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и едногласно оцени дека во текстот се прекршени членовите 1 и 13 од Кодексот на новинарите на Македонија.

Член 1: „Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. Доколку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.

Член 13: „Новинарот треба да прави разлика меѓу фактите и мислењата, меѓу веста и коментарот“.

*При изготвувањето на мислењето, Комисијата за жалби констатираше дека интернет – порталот „Буревесник“ не е член на Советот за етика во медиумите и на Регистарот на професионални онлајн медиуми.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА МИСЛЕЊЕТО

На седницата на 17 јануари 2022 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина.

Комисијата, најнапред, заклучи дека се работи за текст кој произлегува од јавниот интерес, но не и на начинот на кој е обработена содржината. Станува збор за текст кој е жанровски неодреден, поставен во рубриката „ексклузивно“ и од кој тешко може да се утврди дали е вест или коментар на авторот, нешто што треба да биде јасно разграничено.

Предмет на новинарска опсервација е работата на РЕК Битола и наводната нестручност на вработените во енергетскиот комбинат. Медиумот информациите ги темели на анонимни вработени во комбинатот, но искажува и сопствени гледишта и констатации поврзани со

наводниот „колапс“ на РЕК Битола. Во сторијата се споменуваат повеќе лица, вклучително и директорот на АД „Електрани на Северна Македонија“ (ЕСМ), Васко Ковачевски, кој е жалител во постапката пред Советот за етика, а кон кои авторот изнесува сериозни наводи и обвинувања. Став на Комисијата е дека носителите на јавни функции подлежат на потенцијално жестока јавна критика преку медиумите во однос на начинот на кој ја извршуваат функцијата, но тоа не смее да ги надмине границите на слобода на изразување.

Комисијата едногласно утврди дека предметниот текст е непрофесионален и неетички. Новинарот има едностран приод и не нуди објективна информација. Ова од причини што авторот воопшто не се обидел да обезбеди мислење од засегнатите страни во текстот и да им даде простор да го искажат својот став. Тоа се коси со **членот 1** од Кодексот на новинарите, според кој, новинарот треба да обезбеди „втора страна“, односно да им даде можност на сите засегнати во новинарскиот производ да го кажат својот став. Ова особено во случаи кога новинарот изнесува сомневања или обвинувања или кога некој е предмет на напад и критика, како што е во следниот дел од текстот:

„Татко му **JOBЕ** пак во **РЕК БИТОЛА** има измислен „синдикат,, викан **МЕСО (Меѓуетнички синдикат во образованието), кон кој **ВАСКО КОВАЧЕВСКИ** трансферираше незаконски неколку десетини милиони денари – без основ, злоупотребувајќи ја службената должност. “**

Проверката на податоците и точноста се морални императиви на новинарството, затоа новинарот е должен да ја провери информацијата од што е можно повеќе извори, а најмалку два меѓусебно неповрзани извора. Изборот на фактите мора да обезбеди објективна информација и согледување на сите значајни аспекти на темата за која се говори.

Членовите на Комисијата, во продолжение констатираа и дека оспорениот текст изобилува со коментари од страна на самиот автор, кој се обидува да ги наметне како факти. Таквиот пристап е спротивен на **членот 13** од Кодексот на новинарите, отстапка што е особено забележлива во завршниот дел од текстот:

„п.с.2 Ковачевски немаше доволно време да се посвети во кампањата на штотуку завршеното локално гласање, оти истовремено, со крадени пари ја реновира куќата наследена од покојниот татко и ја трансформира во палата со базен и други придружни уживанции, паралелно купил деловен простор во **ИСТ ГЕЈТ** за потребите на бутикот на неговата сопруга **Мери**, а има и главоболки со **КК „Пелистер,, каде Мери има некаква функција.“**

Новинарите имаат право на свое мислење, став и вредносен суд, но не смеат сопственото мислење да го камуфлираат како факти. Мора да биде јасно разграничено што се факти и информации, а што коментар, претпоставка или став на авторот за да се избегнат дезинформирање и манипулирање со публиката.

Онлајн медиумите, при пренесувањето тврдења на политички субјекти или други извори, ќе настојуваат секогаш кога е тоа можно да ги проверат тие тврдења, односно да не бидат само пренесувачи на “сервирани факти“ од некој друг. Со тоа, на публиката ќе ѝ овозможат да прави разлика меѓу фактите и шпекулациите или дезинформациите, особено кога станува збор за важни и актуелни случувања и теми.

Во однос на наводите на жалителката дека во текстот се прекршени и членовите 4, 5, 7, 8 и 16 од Кодексот на новинарите, Комисијата не најде доволно елементи за да констатира такво отстапување од Кодексот.

Во исто време, во однос на наводите дека оспорениот текст содржи клевети, Комисијата се согласи дека и во случајов, останува на веќе воспоставената пракса и надлежности да не расправа и утврдува евентуално постоење на клеветата. Став на Комисијата е дека таквата проблематика е судска материја. Надлежност на Комисијата е единствено да ги утврдува етичките и професионалните стандарди во новинарскиот производ и да утврдува евентуално прекршување на Кодексот на новинарите на Македонија.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Лилјана Пецова Илиеска, Ердџан Ахмет и Димитар Мицев.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

